Centrum för europaforskning

Verksamhetsberättelse 2024

LUNDS UNIVERSITET

Nedan redovisas 2024 års verksamhet inom Centrum för europaforskning. Redovisningen är uppdelad i de fyra huvuduppdrag som centret arbetar med:

- Stimulera forskning samt gränsöverskridande och tvärvetenskapliga samarbeten inom Lunds universitet kring teman som berör EU och Europa
- Stimulera samarbeten med andra lärosäten kring teman som berör EU och Europa
- Aktivt vidareutveckla och underlätta samverkan med offentlig sektor, samhällsliv och näringsliv kring teman som berör EU och Europa
- Utgöra en inflytelserik röst i vetenskapssamhället och samhällsdebatten.

Verksamhetsberättelsen är strukturerad efter dessa målsättningar, även om flera delar av CFE:s arbete bidrar parallellt till flera av målsättningarna. En ekonomisk redovisning finns i bilaga 1.

Centrum för europaforskning vid Lunds universitet
Ekonomihögskolan
Box 7080
SE-220 07 LUND
info@cfe.lu.se

Ledning och styrelse

Under 2024 bestod Centrum för europaforsknings ledning av föreståndaren Jörgen Hettne (40 procent), prefekt och professor vid institutionen för handelsrätt, och biträdande föreståndaren Maria Strömvik (60 procent), fil dr och lektor vid statsvetenskapliga institutionen. Mastersstudenterna Axel Fégeant och Kincsö Angyal arbetade som centrets amanuenser (35 procent) under det första halvåret och mastersstudenterna Thea Wolf och Alva Mårtensson under det andra halvåret.

CFE:s styrelse bestod under 2024 av Katarina Areskoug Mascarenhas (ordförande), Anna Wetter Ryde, forskare vid FOI, Olle Schmidt, f d ledamot i Europaparlamentet, Xavier Groussot, professor i juridik, Jan Henrik Nilsson, docent i kulturgeografi, Åsa Hansson, docent i nationalekonomi, samt Johan Östling, professor i historia.

Stimulera forskning samt gränsöverskridande och tvärvetenskapliga samarbeten inom Lunds universitet kring teman som berör EU och Europa

Stöd för nya forskningsidéer

För att uppmuntra till ny europaforskning vid universitetet utlyser CFE stöd till universitetsanställda forskare för förberedelser av forskningsansökningar med tydlig europarelevans. Samverkansprojekt där den europaforskning som bedrivs (eller planeras att bedrivas) är ämnes- och fakultetsöverskridande, prioriteras. Under 2024 delades stöd ut till tre projekt (se bilaga 2).

Stöd för samtal och dialog om EU och Europa inom universitet

För att underlätta och uppmuntra till organisering av seminarier, föreläsningar, symposier med europatema vid Lunds universitet – särskilt med inbjudna forskare från andra forskningsmiljöer – delar CFE regelbundet ut ett seminariestöd. Två utlysningsomgångar genomfördes under 2024. Sammanlagt gavs stöd till tolv seminarier, seminarieserier eller symposier, vid fyra fakulteter (se bilaga 3).

Seminarier

Som en del av Hållbarhetsveckan i Lund, den 10 april 2024, arrangerade CFE ett seminarium om EU:s klimatpolitik och Europaparlamentsvalet, där Jörgen Hettne, Roger Hildingsson (Statsvetenskap) och Joakim Zander (Handelsrätt) talade om EU:s klimatambitioner i ljuset av ökad klimatskepticism och petropoulism. Maria Strömvik var moderator.

Den 13 november, på 30-årsdagen av den svenska folkomröstningen om det svenska EU-medlemskapet, arrangerade CFE ett halvdagsseminarium med tillbakablickar på de trettio år som gått. Allan Larsson inledningstalade och Olle Schmidt kommenterade. Teman som sedan täcktes var förändringar i statsförvaltningen (Maria Strömvik, Jörgen Hettne och Katarina Areskoug), trettio år av EU-journalistik (Annika Ström Melin och Rolf Gustavsson), och trettio års europeisering av universitetet (Boel Flodgren, Magnus Jerneck och Johan Östling). Johan Östling samtalade även med förra årets vinnare av CFE:s uppsatspris, Olof Bärtås, om kulturell europeisering av svenska kultursidor.

Olof Bärtås i samtal med Johan Östling

Öka studenters intresse för EU och Europa

För att öka synligheten för olika discipliners EU- och europarelaterade ämnen uppmuntrar CFE till gemensamma föreläsningar och seminarier för studenter som är intresserade av Europa. Detta gäller inte minst vid de utbildningsprogram med koppling till Europa som finns vid flera fakulteter.

Den 13 februari var CFE medarrangör, tillsammans med *CEMES Global Europe & International Cooperation Research Group*, för ett seminarium kallat *Thinking Big: Jonas Tallberg on Legitimacy in Global Governance*.

Forskarantologin ”För Europa i en ny tid: Sveriges ordförandeskap i EU 2023” blev föremål för en CFE-organiserad presentation och diskussion den 15 februari. Bokens redaktör Rikard Bengtsson (Lunds universitet), tillsammans med Magnus Blomgren (Umeå universitet), Markus Johansson (Göteborgs universitet och Sieps) och Robin Rönneke Belfrage (Uppsala universitet) presenterade sina kapitel i volymen. Seminariet modererades av Maria Strömvik.

Diskussion om Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd den 15 februari 2024.

I samband med årskonferensen för det svenska nätverket för europaforskning i statsvetenskap (SNES) stod CFE som medarrangör för två öppna föreläsningar. Den första var en föreläsning

om *The Field of Education and the Transnational Cleavage in Europe*, den 21 mars. Professorerna Liesbet Hooghe och Gary Marks redogjorde för sina senaste studier om utbildningens roll för väljarbeteenden i Europa och reflekterade över effekter på det kommande valet till Europaparlamentet. Dagen efter hölls en paneldiskussion på temat *What's at stake in the European Parliament election 2024?* Cecilia Malmström (Senior Fellow PIIE), Jonathan Polk (Statvetenskap, Lunds universitet), Linda Berg (CERGU, Göteborgs universitet), och Valentin Kreilinger (SIEPS) talade och diskussionen modererades av Louise Bengtsson (SIEPS).

CFE arrangerade, tillsammans med Utrikespolitiska föreningen Lund (UPF), den 7 maj en EU-dag för studenter. Bland annat höll Maria Strömvik och Joakm Zander en presentation om EU för nybörjare – *EU for Dummies* – och UPF höll i seminarier om EU:s utvidgning, klimatpolitik och migration. Dagen avslutades med en välbesökt och underhållande paneldiskussion mellan fem före detta studenter som nyligen lämnat Lund och börjat arbeta i Bryssel.

Vad tar man med sig från studietiden i Lund när man börjar arbeta i Bryssel?

Tillsammans med Historiska institutionen, avdelningen för mänskliga rättigheter, organiserade CFE ett bokseminarium den 20 maj med författaren Lars Jederlund som talade om sin nya bok ”Hela Europas krig – Vår framtid avgörs i Ukraina.”

Sista veckan i augusti organiserade Impact Europe och Linnéuniversitetet, tillsammans med EU-kommissionen, Svenskt näringsliv och Skogsindustrierna, ett *EU Bootcamp* vid Växjö universitet, för studenter som var intresserade av att lära sig mer om EU och unionen som arbetsmarknad. Både Jörgen Hettne och Maria Strömvik deltog som talare. Många av de studenter som deltog sökte sedan mer info om karriärmöjligheter inom EU, enligt Universitets- och högskolerådet (UHR).

CFE arrangerade, även denna gång tillsammans med UPF, en föreläsning om ”Affektiv polarisering, populism, och europeiska partiers inställning till Ukraina” den 11 december. Jonathan Polk och Alexander Ryan, båda från Statsvetenskapliga institutionen, talade om hur hat mot politiska motståndare kan vara mer polariserande än ideologiska skillnader och om hur populism formar europeiska partiers stöd för Ukraina i kriget mot Ryssland.

Maria Strömvik talade för mer seniora studenter på Senioruniversitetet i Lund den 22 oktober. Temat var *EU-elefanten i det offentliga rummet*, och föreläsningen ingick som en del i Senioruniversitetets särskilda satsning på EU-kunskap under hösten 2024.

Som ett incitament till studenter som funderar på att skriva sina uppsatser om europarelaterade frågor delar CFE även årligen ut ett uppsatspris för bästa uppsats med europatema. År 2024 tilldelades Calam Gallacher Roig årets uppsatspris för sin masteruppsats om hur ukrainsk invandring ramas in av tyska högerpartier. Ida Welén tilldelades ett hedersomnämnande för sin kandidatuppsats om geopolitiken som ligger bakom biståndsflöden från EU.

CFE utlyser sedan många år resestipendier till studenter som kan dra nytta av att utföra fältstudier i samband med sitt kandidat- eller masteruppsatsarbete. Våren 2024 beviljades tre uppsatser (fem studenter) resestipendier.

Stimulera samarbeten med andra lärosäten kring teman som berör EU och Europa

Flera delar av CFE:s verksamhet syftar till att möjliggöra samarbeten med andra lärosäten. Det seminariestöd som nämndes ovan, varav tolv ansökningar beviljades stöd år 2024, möjliggör till exempel inbjudningar till forskare från andra forskningsmiljöer för att delta i seminarier, föreläsningar, och symposier med europatema vid universitetet.

Den 7 februari hölls ett seminarium om Sveriges och EU:s investeringsscreening av utländska direktinvesteringar. Seminariet var ett samarrangemang mellan Ekonomihögskolan, Centrum för europaforskning och Svenska Institutet för Internationell Handelsrätt. Talarna kom bl a från universitet, myndigheter och Europeiska kommissionen.

Den 7 februari diskuterades de rättsliga och ekonomiska effekterna av nuvarande, och kommande, lagstiftning om investeringsgranskning i EU.

Ett mindre forskningsprojekt mellan CFE och Umeå universitet, med fokus på Europaparlamentsvalet i juni 2024, inleddes också under våren 2024. Syftet var att jämföra TV-sända valdebatter mellan ett antal EU-länder, för att undersöka i vilken grad debatterna speglade

frågor som berörs av politiken på EU-nivå och i vilken grad de snarare handlade om nationella frågor (vilket ofta påstås i litteraturen). Ett antal studenter med olika EU-språk som modersmål hjälpte till med datainsamlingen.

Aktivt vidareutveckla och underlätta samverkan med offentlig sektor, samhällsliv och näringsliv kring teman som berör EU och Europa

Under 2024 gjordes fortsatta ansträngningar för att öka CFE:s kontakter med det omgivande samhället.

Även under 2024 deltog CFE som medarrangör vid *EU Days Lund*, som hölls den 16-17 september. Centrum för europaforskning ansvarade, ensamt och tillsammans med EU-kommissionen, för tre seminarier. Ett var en eftervalsanalys av Europaparlamentsvalet, ett handlade om Ukrainas integration i den inre marknaden och det tredje om EU:s väg framåt i utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken.

Jörgen Hettne och Maria Strömvik deltog i flera av sessionerna under EU Days 2024.

Den 27 maj besökte Utrikesutskottet Malmö, och Maria Strömvik modererade en debatt mellan ledamöterna på Malmö Stadsbibliotek. Valet till Europaparlamentet stod i centrum och särskilt frågor som rörde EU:s framtida utrikes- och säkerhetspolitiska roll.

Utrikesutskottet på besök i Malmö för att diskutera Europaparlamentsvalet.

CFE:s analys av intressenters möjligheter till deltagande när EU-kommissionen antar så kallade delegerade akter var ett projekt som inspirerats av nära kontakter med Näringslivets regelnämnd (NNR). Rapporten *Stakeholder participation in executive EU lawmaking* blev klar under 2022 men har även fortsatt att generera intresse. Den 17 oktober var Maria Strömvik inbjuden till Bryssel för att tala för EU:s regionkommittés arbetsgrupp för bättre lagstiftning, tillsammans med representanter från EU-kommissionen och Europaparlamentets analysenhet.

Maria Strömvik var med och diskuterade bättre EU-lagstiftning i Bryssel i oktober.

Utgöra en inflytelserik röst i vetenskapssamhället och samhällsdebatten

För att sprida forskningsrelaterad kunskap till det omgivande samhället driver CFE också Europakommentaren.eu (som bytte suffix under 2024 till Europakommentaren.se). Bloggen är Sveriges enda tvärvetenskapliga forskarblogg med EU- och europatema. Bloggens verksamhet fortsatte under år 2024 och flera av skribenterna använde särskilt Europakommentaren som ett sätt att kortfattat föra ut delar av de forskningsresultat som de även publicerat i t ex en vetenskaplig tidskrift. En lista på blogginläggen under 2024 finns i bilaga 4.

Den största gruppen regelbundna läsare av bloggen under 2024 är alltjämt beslutsfattare och tjänstemän i statlig och kommunal förvaltning samt statliga myndigheter och intresseorganisationer. Det finns även journalister och skribenter bland prenumeranterna. Under 2024 hade bloggen drygt 5 100 besök, av 2 100 unika besökare. Detta var något lägre än tidigare år och beror sannolikt på att bloggen även hade något färre antal blogginlägg under 2024.

Europarelaterad verksamhet vid universitetet spreds som vanligt löpande av CFE via sociala medier som Facebook, Twitter och LinkedIn. Dock fattade CFE beslutet att stänga ner sin Twitter/X-sida under hösten 2024. Sammantaget når CFE via dessa kanaler en stor skara europaintresserade personer både inom och utanför universitetet, och under 2024 ökade antalet följare och besökare på CFE:s LinkedIn-sida.

Det löpande arbetet med CFE:s webbplats är också en viktig del i hur centret presenterar sin verksamhet och når ut till allmänheten. Inte minst skrivs löpande artiklar på webben om CFE:s seminarier och andra händelser av allmänt intresse.

* * *

Under våren 2024 genomfördes även, i enlighet med CFE:s föreskrifter, en extern utvärdering av centrets verksamhet. Utvärderare var professor Anna Michalski från Uppsala universitet. Huvudslutsatserna var att CFE:s verksamhet är ambitiös och omfattande, samt att Lunds universitet får ”mycket output för resurserna” till följd av ”den stora utåtriktade aktiviteten, den betydande samverkan med det omgivande samhället och den omfattande kommunikationen.” I utvärderingen påpekades dock att CFE borde hitta sätt att minska på det myndighetskapital som ackumulerats.

Bilaga 1. Ekonomisk redovisning

253987 Centrum för Europaforskning

Enhet: Kkr

Resultaträkning	Utf 2024
Årets inkomst statsanslag	3 275
Summa Intäkter	**3 275**
Utbetalda forsknings- seminariestöd	-1 458
Personalkostnader & stipendier	-1 927
Lokalkostnader	-12
Driftkostnader	-311
Ind kostn ovanliggande nivåer	-312
Summa Kostnader	**-4 020**
Summa RR Institution	**-745**

Myndighetskapital	IB 2024	Förändring tom Dec	UB Dec 2024
20700 Balanserad kapitalförändring	7 625	402	8 027
20701 Kapitalflyttning	-1 299	0	-1 299
Balanserad kapitalförändring	**6 326**	**402**	**6 728**
20900 Kapitalförändring enl RR	402	-1 147	-745
Kap förändr enl resultaträkn	**402**	**-1 147**	**-745**
Myndighetskapital	**6 728**	**-745**	**5 983**

Bilaga 2. Stöd till förberedelser av forskningsansökningar

- Ann-Christine Hartzén, Institutionen för handelsrätt, Ekonomihögskolan. *The Legal Status of Collective Agreements in EU law*. Belopp: 119 775 SEK.

- Tom Madell, Institutionen för handelsrätt, Ekonomihögskolan. *Förutsättningar för ett system för leverantörsjämförelser - för en förbättrad uppföljning vid offentlig upphandling och ett verktyg för att motverka korruption*. Belopp: 109 072 SEK.

- Petter Gottschalk & Johan Axhamn, Institutionen för handelsrätt, Ekonomihögskolan. Explaining and Understanding the Geopoliticization of EU Standardisation. Belopp: 100 000 SEK.

Bilaga 3. Stöd till seminarier, föreläsningar och symposier

Vårterminen:

- Dan-Erik Andersson, Per-Anders Rudling och Denis Kiryukhin, Historiska institutionen, Humanistiska och teologiska fakulteterna. *Hela Europas Krig – Vår framtid avgörs i Ukraina*. Belopp: 22 500 SEK.

- Vladislava Stoyanova, Juridiska fakulteten. *Seminarieserie: Positive Obligations under the European Convention on Human Rights: More Predictability through Better Legal Reasoning*. Belopp: 35 000 SEK.

- Henrik Rosengren & Ulf Zander. Historiska institutionen, Humanistiska och teologiska fakulteterna. *The Holocaust in European Memory – Reflections 80 Years After the Liberation of Auschwitz-Birkenau*. Belopp: 48 990 SEK.

Hösterminen:

- Petra Gyöngyi, Aurelija Lukoseviciene & Alezini Loxa, Juridiska fakulteten. *Application for funding for the European Law Discussion Group for the year 2025*. Belopp: 45 000 SEK.

- Britta Sjöstedt & Nicole Citeroni, Juridiska fakulteten. *Workshop - Protecting Natural Resources in Times of Conflict: A Study of International and European Legal Frameworks*. Belopp: 50 000 SEK.

- Magdalena Dziaczkowska och Dorota Choińska, Centrum för teologi och religionsvetenskap, Humanistiska och teologiska fakulteterna. *International conference – From Migration to Postmigrant Society: Memory, Identity and Social Inclusion.* Belopp: 50 000 SEK.

- Bibi Imre-Millei och Markus Holdo, Statsvetenskapliga institutionen, Samhällsvetenskapliga fakulteten. *Workshop – Gendering Militarization in Europe: Technologies, Borders and Resistance*. Belopp: 50 000 SEK.

- Behrang Kianzad, Institutionen för handelsrätt, Ekonomihögskolan. *Application for conference organization. Making Digital Markets Work for People – Fairness, Efficiency and Consumer Welfare in Dialogue*. Belopp: 50 000 SEK.

- Alezini Loxa, Juridiska fakulteten. *Research workshop – Social Europe: Lost in Just Transition?* Belopp: 50 000 SEK.

- Dalia Mukhtar-Landgren, Statsvetenskapliga institutionen, Samhällsvetenskapliga fakulteten. *Symposium – European Local Governments in Times of Transition: Navigating Crisis and Change*. Belopp: 44 643 SEK.

- Jonathan Polk, Statsvetenskapliga institutionen, Samhällsvetenskapliga fakulteten. *Guest Lecturer: Jan Rovny.* Belopp: 2 800 SEK.

- Samson Mukanjari, The International Institute for Industrial Environmental Economics (IIIEE). *Seminar series for IIIEE on critical themes in climate policy, sustainability, degrowth, and post-growth.* Belopp: 47 630 SEK.

Bilaga 4. Inlägg på Europakommentaren 2024

- Markus Johansson, 8 januari 2024, “Sveriges EU-partners efter nästa utvidgning”
- Gloria Golmohammadi, 25 januari 2024, “Regeringen behöver remissbehandla EU-ärenden”
- August Danielson, 30 januari 2024, “Kriser påverkar diplomatiskt agerande men inte diplomatin”
- Rikard Bengtsson, 15 februari 2024, “Lärdomar av det svenska ordförandeskapet”
- Hedvig Ördén och Johanna von Bahr, 1 mars 2024, “Chat Control 2.0: Björntjänst snarare än knarkhund”
- Markus Holdo, 8 juni 2024, “Så blev valet en maktstrid mellan mat och klimat”
- H. Richard Nakamura och Patrik Ström, 8 juli 2024, “Partnerskapet mellan EU och Japan”
- Maria Strömvik, 19 september 2024, “Europakommentaren har bytt address”
- Johan Östling, 20 september 2024, “Europeisk forskningspolitik tar form”